Луганська А.Б.

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Херсонська область з точки зору розвитку економіки має безпосередні основні вектори у сфері агропромисловості, але не використовує свої «козирі». Маючи вихід до двох морів та значну за довжиною берегову смугу, область не має достатнього рівня розвитку рекреаційної складової. На це є ряд причин, тому питання рекреаційного потенціалу є досить актуальним.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. На сьогодні дослідження в області рекреації і туризму досить тривалий час були переважно економічного напрямку та направлені на залучення інвестицій шляхом створення привабливих рекламних пропозицій та ведення статистичних відомостей. Але, починаючи з 2010 року дослідження рекреаційного потенціалу проводилися не лише задля оцінки економічних показників, а й для визначення ступеня привабливості території та виокремлення унікальних природних територій, досліджувався взаємозв'язок кількісно-якісних показників санаторно-курортного комплексу із медико-демографічною ситуацією в Україні та в Херсонській області зокрема [5, 6, 8, 11, 12].

Мета роботи – проаналізувати та визначити рекреаційний потенціал узбережжя морів Херсонської області.

Для досягнення мети роботи перед нами були поставленні наступні завдання: визначити основні положення поняття рекреаційного потенціалу; провести природничу характеристику узбережжя морів в межах Херсонської області; визначити забезпеченість Херсонської області в межах Чорного та Азовського морів закладами оздоровлення, відпочинку, тимчасового проживання; проаналізувати динаміку кількісного складу закладів відпочинку у межах берегової зони за період 2010-2017 рр.

Вступ. На сьогоднішній день завданням розвитку туризму та рекреації приділяється все більше уваги,так як такий вид діяльності для багатьох країн є

стратегічним, знаходиться в сфері пріоритетного розвитку багатьох територій, в тому числі України в цілому, та Херсонської області зокрема.

Туристично-рекреаційна діяльність вважається однією з найприбутковіших у світі. Важливість виявлення компонентів рекреаційного потенціалу території та їх взаємозв'язків, а також ступеню впливу на ефективність туристичної діяльності обумовлена тим, що на основі представленої інформації можлива подальша розробка комплексних програм розвитку туризму на відповідній території, найбільш оптимальне використання всіх компонентів туристично-рекреаційного потенціалу[1].

Рекреаційний потенціал будь-якої території має складну ієрархію й включає в себе багато різних елементів з великою кількістю компонентів. В багатьох випадках використовується лише формальне визначення рекреаційного потенціалу регіону, без глибокого аналізу сутності й специфіки взаємозв'язків, що виникають між різнорідними елементами, які входять до складу потенціалу. Тобто, при проведенні аналізу рекреаційного потенціалу регіону, як правило, враховуються далеко не всі важливі структурні елементи, що призводить до неповної та неточної кількісної оцінки, а якісна оцінка, взагалі залишається не врахованою. Визначення складових елементів рекреаційного потенціалу з точки зору економіки та дослідження його властивостей як системи, є надзвичайно актуальним, тому що дозволить: по-перше, більш повно виявити елементи, що входять до складу сукупного рекреаційного потенціалу регіону; по-друге, більш точно розрахувати його величину; по-третє, дослідити можливості інтеграції елементів, що входять до складу рекреаційного потенціалу регіону[9].

Виклад основного матеріалу. Для визначення рекреаційного потенціалу території слід застосовувати комплексний підхід до визначення основних природничих, історико-культурних та інфраструктурних об'єктів у сфері рекреації.

Розглядаючи берегову зону як рекреаційний об’єкт, слід враховувати показники визначення потенціалу за значимістю. Першим і основним є природнича характеристика, а вже інфраструктурні показники є допоміжними.

Зазначимо, що розвиток санаторно-курортного комплексу держави відповідає соціальному запиту на оздоровлення населення, в той же час, враховуючи ряд причин та факторів, існує значний територіальний розподіл, щодо його функціонування по регіонам. Херсонська область, маючи сприятливі географічне положення, кліматичні умови та природні ресурси, відома як один із улюблених регіонів відпочинку та оздоровлення дорослих і дітей [2].

Берегова зона області характеризується рядом специфічних особливостей, які зумовлені перш за все геоморфологічними та гідрологічними умовами. Геоморфологічні умови узбережжя Чорного та Азовського морів характеризуються виключно мілководним підводним схилом, значна частина берегової смуги блокована акумулятивними формами. Саме такий характер узбережжя надає цінності берегової лінії як дуже сприятливого регіону для відпочинку та оздоровлення. Окрім цього, сприятливі кліматичні умови регіону та дають змогу вказати на широкі можливості для розвитку рекреації [4].

Проведено аналіз морфометричних і гідрометеорологічних показників території узбережжя морів Херсонщини. Площа узбережжя Чорного моря становить 648046 м^2, Азовського моря з Арабатською стрілкою – 2487124 м^2. Визначили, що місткість пляжної зони узбережжя Чорного моря становить 135696 осіб, Азовського моря(з Арабатською стрілкою) – 497425 осіб (Рис 1.), (Табл.1.).

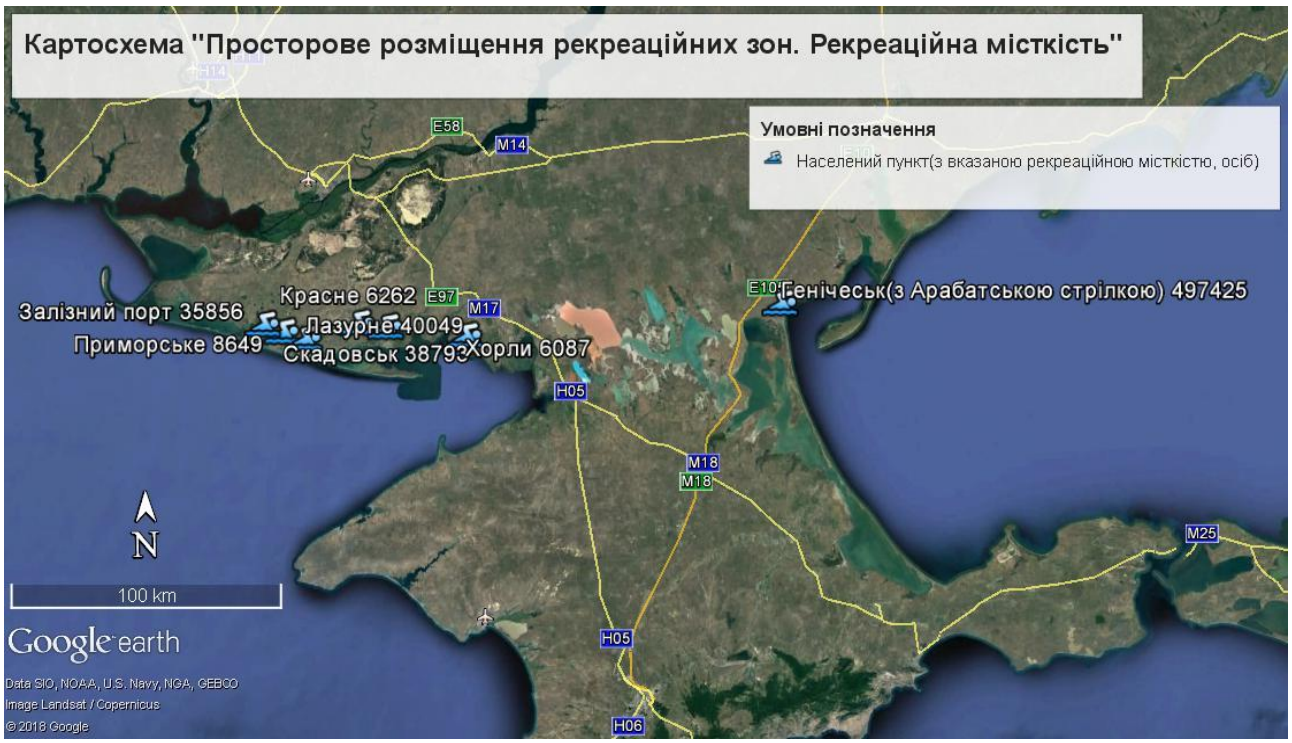

Рис.1. Картосхема «Просторове розміщення рекреаційних зон. Рекреаційна місткість»

Аналіз середніх гідрометеорологічних показників за період 2012-2017 рр. показав, що середня кількість днів купального сезону на узбережжі Чорного моря становить 116 днів, середній показник температури води впродовж купального сезону становить 22,5°С, а середній показник температури повітря - 23°С. На узбережжі Азовського моря(з Арабатською стрілкою) середня кількість днів купального сезону становить 122 дні, середній показник температури води – 22,4°С, середній показник температури повітря – 23°С [10, 13].

Таблиця 1

Рекреаційна місткість пляжної зони*

Пункт спостереження	Залізний порт	Приморське	Лазурне	Красне	Скадовськ	Хорли	Геніческ*
Місткість пляжної зони, осіб	35856	8649	40049	6262	38793	6087	497425

*м. Геніческ разом з Арабатською стрілкою

Висновки. З огляду на значний ресурсний потенціал для розвитку санаторно-курортного господарства, Херсонська область має досить невисокі показники його функціонування в національному вимірі. Мережа оздоровчих закладів України налічує 2,6 тис. підприємств, серед яких санаторії та пансіонати з лікуванням (2,5%), санаторії-профілакторії (1,1%), будинки, пансіонати та бази відпочинку (1,4%), бази та інші заклади (9,4%), дитячі санаторні та оздоровчі заклади (85,7% від загальної кількості санаторно-курортних установ). Серед них на Херсонщині у 2011 році діяли 621 заклад санаторно-курортного господарства (3 % від всіх відповідних закладів України), це: 569 дитячих оздоровчих табори (3,2 %), 7 санаторіїв-профілакторіїв (3,1 %), 12 санаторіїв та пансіонатів з лікуванням (2,4 %), 32 бази відпочинку (1,6 %), 1 будинок відпочинку (0,4 %) [3, 7].

Проаналізувавши динаміку кількісного складу закладів відпочинку у межах берегової зони за період 2010-2017 рр.. було виявлено, що починаючи з 2014 року кількість рекреаційних об'єктів відпочинку, зокрема в дитячих закладах оздоровлення та базах відпочинку, істотно зменшується,скоріш за все це пов'язано з тим, що в цей період відбувається зменшення кількості відпочивальників через певні політичні та економічні причини. Найменших змін зазнали пансіонати, санаторії-профілакторії та санаторії і пансіонати з лікуванням. У 2017 році ситуація в кількості закладів відпочинку вирівнялась, в наслідок налагодження економічного та політичного стану.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія / О.О. Бейдик. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.

2. Василевська Я.В. Місце Херсонської області в санаторно-курортному комплексі України / Я.В. Василевська // Потенціал сучасної географії у розв'язанні проблем розвитку регіонів: Матеріали міжнародної

наук.-практ. конф. молодих вчених, присвяченої 95-річчю Національної академії наук України, 3-5 жовтня 2013 р., м. Київ. – К.: Логос, 2013. – 448 с. – С.44-49.

3. Головне управляння статистики Херсонської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ks.ukrstat.gov.ua/

4. Давидов О.В., Котовський І.М., Зінченко М.О., Сімченко С.В. Аналіз тектонічної зумовленості геоморфологічних умов берегової зони Херсонської області. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія географічні науки, 2017. - Вип. 6. - С. 134-140

5. Звіт голови Херсонської обласної державної адміністрації за 2017 рік (Назва з екрану) [Електронний ресурс] Режим доступу: http://khoda.gov.ua/publichni-zviti-za/

6. Інвестиційні пропозиції Херсонської облдержадміністрації (Назва з екрану) [Електронний ресурс] Режим доступу: http://visitkherson.gov.ua/investoram/

7. Курорти та санаторії України. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://sankurort.ua/uk/2/15/

8. Молікевич Р.С. Місце і роль показників здоров’я у дослідженні якості життя населення / Р.С. Молікевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. – Тернопіль, 2015. – №1 (випуск 38). – С. 203 – 213.

9. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону / [В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та ін.]. – Одеса: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2016. – 261 с. – (ОНЕУ).

10. Погода в Україні (Архів погоди) (Назва з екрану) [Електронний ресурс] Режим доступу: http://rp5.ua/Погода_в_Україні

11. Сімченко С. В. Оцінка рекреаційної атрактивності території узбережжя Чорного та Азовського морів у межах Херсонської області / Сергій Валентинович Сімченко. // Рекреаційно-оздоровчий потенціал Півдня України:

[зб. наук. праць /ред. Бейдик О.О.]. – Херсон: ПП Вишемирський В.С. – 2013. – С. 92–96.

12. Сімченко С.В., Давидов О.В. Сучасний стан та перспективи розвитку рекреації в межах морського узбережжя Херсонської області. Регіон - 2017: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної (м. Харків, 19-20 вересня 2017 р.). - Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017.. – 2017. – С. 121–123.

13. Температура воды в море в Украине сегодня (Назва з екрану) [Електронний ресурс] Режим доступу: https://travel.org.ua/water/ukraina-temperatura-vody

14. Екологічна безпека України: сучасний стан та проблеми [Електронний ресурс] / Я.Б. Олійник, О.Ю. Кононенко, А.Л. Мельничук // Зб. наук. пр. Уманського державного аграрного університету. Ч. 2 Економіка. Вип. 71. – Умань 2009. Режим доступу: http://udau.edu.ua/library.php?pid=1591 – Назва з екрану.

15. Молікевич Р.С. Лінійні рекреаційні зони у системі геопланування території Херсонської області / Р.С. Молікевич// Рекреаційно-оздоровчий потенціал Півдня України. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – С.63-65.